Değeri
20 Kuruş

Yıllığı [225] Kuruştur.

ALTIN YAPRAK

Ayda Bir Çıkar Bafra Halkevi Dergisidir.

YIL : 1
Sayı : 15
Gün : 31-7-936

[redacted] 936

Sayı : 15 *31 . 7 . 936*

ALTIN YAPRAK

Bafra Halkevi Tarafından Ayda bir çıkarılır Kültür Dergisidir.

— Yeni Rejimin Yeni Zaferi —

ATATÜRK ülkesinin dört bucağı yeni bir zaferin verdiği sevinç ve minnet duyguları ile cihana ses veriyor. Bu ses Anafartalardan doğan, Lozanda imperyalizmin kulaklarında çelik akisler yapan ve nihayet Montrö da dostlarımızı saygı ile ayağa kaldıran bir sestir.

Çanakkale ve İstanbul boğazları asırlardanberi Türk ün tunç çehresini aksettiren bir ayna olmuş, ondan başka-

(sayfayi çeviriniz)

larına beyaz yeleli mor dalgalar halinde görünmüştü.

Bu geçitler ancak Türk erleri ve insanlık için iyi düşünenlere en kolay bir yol oldu. Fakat genel savaşta beş kıtanın elele vererek saldırdıkları zaman bu beyaz yeleli mor dalgalar Kızıl yeleli bir arslanın kudret ve heybeti karşısında yine açılmadı, yol vermedi.

Boğazlardan akan sular Türkündü, bu suların süslediği yeşil kıyılar Türkündü ve Türk olarak kalacaktı. İşte bu son dileğini kendi sularının ve kendi topraklarının emniyeti noktasından bütün dünyaya tanıtmak istiyen yeni Türkiye bundan bir ay evvel Montrö de Lozanı imzalayan devletlerin murahhaslarını topladı ve çok haklı olduğu davasının halledilmesini mertçe istedi.

Bu mert ve insanca dileğimiz sulh seven her muhit ve her bucakta çok sempatik tesirler yarattı. Daha konferans açılmadan davamızda çok haklı olduğumuz ve çok dürüst hareket ettiğimiz en bedbin düşünenler tarafından bile teslim edilmişti.

Bir ay kadar devam eden toplantıda en ince noktalara kadar görüşüldü ve kayıtsız şartsız olarak Türklerin boğazları tahkim etmeleri ve askerileştirmeleri yerinde görülerek onaylandı.

Altın kalemler bu anlaşmayı imzalarken gözlerimizin önünde Sakarya ve Dumlupınarda parlayan kahraman Türk süngüsünün yerine Lozanda işleyen kafaların yeni bir zaferini okuyorduk.

Bu anlaşmaya imza koyanlar Türklüğe, onun yüksek idare ve siyaset adamlarına karşı duydukları hayranlık hislerini hiç bir riyaya kapılmadan açık açık ifade ettiler.

Yine Türkiyenin bu hareketi ile sulhun ve emniyetin koruyucusu olduğunda söz birliği yaptılar.

Bu gün Montröde kazanılan bu zafer; onu başaran kahramanlar kadar yeni rejimi ruhlarına sindirmiş olan her Türkü sonsuz bir sevinç ve iftihara boğmuştur. Bu kadar sağlam, ve kuvvetli Türk rejiminin biz Türk çocuklarına ne mutlu.

Altınyaprak

BAFRA TARİHİ

Araştırmaları

Halkevi D. T. E. incelemelerinden — Mahmut ÜSTÜNER

7

Geçen sayıda eski Bafraya ait asârı bulabildiğimiz kadar yazmıştık. Bu asârın kimler tarafından yapıldığını ve hangi Ulusun yaptığını kestirmek bir az güçtür. Çünki bu asârın bir kısmı tümden ve bir kısmı da parça parça kaybolması yüzünden yapılış şekillerininde tesbit edilmesi imkânsız kalmıştır.

Yalnız bu incelemelerde Kabaçukurdaki ve Asar, Kapıkayadaki asârın Romalılardan da pek eski devre ait olduğu görülmektedir. Asar ve Kapıkayadaki mağaraların evelki çağlarda müdafaa kalesi olarak kullanıldığı gibi bir çok kavimlerin aralarında çıkan harplerde de sığınak yerleri olarak kullanılmıştır. Eski Bafraya ait gerek tarihî vakaları ve gerek tarihi izerleri buraya kadar sırasiyle göstererek yazmış oluyoruz. Bununla beraber birinci kısmımızı da bitirerek ikinci kısma başlıyoruz :

— *İKİNCİ KISIM* —

Kızılırmağın geçtiği ve döküldüğü yerin her iki taraflarında çok verimli ve çok kuvvetli arazi olduğundan buralar Anadolunun yukarı (Mezuputamyası) sayılır.

Buraların ana temelden sahibi pek eski hatta bilinmeyen çağlardanberi oturmakta olan (Tibarin, Salip, Çan) kavimleri idi.

Bu bölgede oturan bu Türk soyları diğer kısımlarda olduğu gibi Bafra yöresindende her tarafa hatta iç Anadolunun pek çok yerlerine kol salmışlar ve gittikleri ve uğradıkları mahallerde bayındırlık yapmışlardır. Bununla beraber her yerde büyük, küçük şehir ve köyler meydane getirmişlerdir.

Bu köylerden birisi de (Göründü) köyüdür.

Göründü köyü Kızılırmağın sağ tarafında düz, meyilli bir ova üzerinde kurulmuş etrafında suyu, yayımı ve ormanı çok güzel bir köydür. Bu bölge uzun çağlar bir çok ulusların salgını altında kalması yüzünden tabiatile bu köyde bu bölge ile sürüklenmiş gitmiştir.

(sayfayı çeviriniz)

Göründü köyünün ismi yakın zamana kadar hatta meşrutiyetten evelisine kadar olan bir çok kayitlerde ve eski mahkeme ilâmlarında yazılı olduğu gibi ahaliden de çok ihtiyarlar bile bunu söylemektedir. Göründü köyü bu bölgenin en göze görünür ve oldukca büyük ve ticaretile ün almış bir yeri olmasından dolayı burada pek büyük ve her vakıt düzgün pazar yeri ve panayır mahalleri kurularak her tarafdan gelen halk burada alış veriş ederler. Bu suretle Göründü köyü pazarlarının sayesinde ün alarak önemli bir yer olmuştur.

Osmanlıların eline geçen bu bölgede Göründünün kıymeti bir kat daha arttığı gibi Sinop ve Samsun yolu üzerinde Kızılırmağın köprüsü mevkiinde olması yüzünden de kıymetini artırmış oluyor.

Bafra, İsfendiyar oğulları ailesine mensup (Emir Mirza) Bafra kasabası henüz yok iken Göründü köyüne pazara ve panayıra gelen halkın çokluğunu ve pazarın ehemmiyetini göz önüne alarak büyücek bir cami (Cuma camisi) yaptırmasını düşünmüş ve şimdiki büyük caminin bulunduğu yerdeki ormanları (koruluk) açtırarak bir cami yaptırmış. Bu suretle yaptırdığı caminin yakininde pazar yerleri kurdurmuş. ve Göründü köyüde gittikce biçimini değiştirerek büyümeye başlamıştır. Bu hale nazaran Bafranın şimdiki şehir teşkilâtı büyük cami yöresinin Göründü köyü ile birleşmesi yüzünden doğu güney tarafına doğru şehir genişleye genişleye bu günki halini almıştır.

Bafra, ismi etrafında bazı söylenti ve yakıştırmalar da vardır. Esas itibarile Bafra isminin Bafirosdan kinaye olması gerektir.

Bafra - Bafiros : Bafiros iyonicede çiçek demektir. Eski harplerde kazanan muhariblere zafer çiçeği demeti verilirmiş.

Bu çiçeklerin bu bölgede çok bulunmasından Bafiros ismi verilmiş. Ve bir söylentiye göre de bu kasabayı Bafiros isminde bir komutan kurduğundan dolayı kendi isminin verildiği söylenmektedir.

(Bafra, Bavra, Bağra, Bafira, Bafiros) bu isimlerin etrafında pek çok kinaye ve söylentiler olduğu gibi hangisinin Bafra kelimesine ana olduğu şüpheli isede esatir kabilinden duyduğumuz ve doğruluğunu kestiremediğimiz yakıştırmaları da bu sayfada söylemeden geçmiyeceğiz. Bir de şu aşağıdaki söylentileri yazarak bu hususu sayın okuyucuların takdirine bırakmağı daha uygun buluyoruz.

Gerek Selçukların son çağlarında ve gerek Osmanlıların ilk devrelerinde farisceye ve arabcaya büyük bir bağlılık ve benimseme vardı. Hele bütün edebiyatın bu iki lisanla olması mecburi idi. (Emir

Anama

Fevziye Kars:

Karşımda yükselen o sıra dağlar
Halime bakupta kararır anam
İçimde ezelden hasretin çağlar
Kuşlarda benimle hep ağlar anam

✫

Yıllar var gül yüzün görünmez oldu
Göz yaşım kan ile kaygu ile doldu
Bak kızın Bahara ermeden soldu
Gün görmek benimçin uzakmış anam

✫

Hasretinle yandım bak için için
Bıraktın beni ah almadın niçin.
Neden öldürmedi birden gidişin
Ağladım günlerce ardından anam

✫

Akşamın rüzgârı okşarken beni
İçimi hasretin sarıyor anam
Bu rüzgâr fısıldar her çağda seni.
Göz yaşım bu sesle kanmayor anam

(4. ncü yüzün devamı)

Mirza) zamanında Bafraya Bafra ismi şu suretle verilmiş. (Baf) farisce Bafden masdarından emri hazır olup manâsı açmak kırmak, temizlemek (Rah) ise yol demek olup (Bafra) yol açmak ve temizlemek manâsına gelirmiş.

Emir Mirza bu kasabayı kurmakta ve genişletmekte ormanları açtırdığı için ve emirinde hissiyatını okşamak maksadile bu ismi vermişlerdir. Bu söylenti bir çok halk tarafından söylenmektedir. Birde (Bağra) sözü vardırki buda panayır ve pazar mahalli olan bu yer ovanın bağrında (ortasında) ve bütün yörenin merkezinde açık ve her taraftan görünür bir yer olduğu için bağra ismi vermişlerdir.

Emir Mirza ve ailesi Bafrada pek uzun zaman hüküm sürmüş ve bir çok eserleride göz önündedir.

(Bitmedi)

Bafrada Ziraat İşçiliği

VE

İşçilerin Genel bakımdan durumu

— 1 —

Kıymetli ve çeşitli ürün yaratan Bafra ilçesinde ziraat işçiliği önemle ele alınacak bir konudur.

Bafra toprağı işlenmeğe muhtaç ve müsait olduğu kadar işçiyede ihtiyacı vardır. Bu geniş bölgenin (75) bin nüfusü ürün çeşitlerini tam çağında ortaya getirmeğe yetmiyor. Bundan ötürü öteden beri Bafraya her taraftan belli mevsimlerde binlerce işçi gelmektedir..

İşçileri şu sınıflara ayırabiliriz :

A - Vilâyet aşırı oldukça uzak yerlerden gelen ziraat işçileri

B - İlçebaylığa yakın yerlerden gelen çifciler.

C - Yarıcılar.

D - Toprağı olmayan yerli çiftciler.

Bunların çalışdıkları işe göre durumlarını incelemek mümkün olduğu gibi yerli görenekce (mahalli adet) aldıkları adlar üzerinde genel durumlarını göz önüne sermek de kabildir.

Bafrada ziraat işçilerine verilen adlar şunlardır :

Hizmetçi : orta Anadoluda (azap) denilen ve İlkbaharda başlayarak Sonbaharda biten ve çok kerre henüz askerliğini bitirmemiş genç insanların önceden kestirilmiş bir para karşılığında zengin çiftcilerin sekiz dokuz ay işini gören kimselerdir. Burada hizmetçi adile anılan bu kişiler Anadolunun başka taraflarında bilhasse orta Anadoluda olduğu gibi çalışma mevsiminde işleri bitmiyor. Kışında aynı yerde kalabiliyorlar. Ve bu suretle hizmetcilik bir kaç yıl da sürebiliyor.

Sağancı : Bu işler çok kerre dul kadınlar tarafından yapılır. Bafrada erkek sağancıda çoktur. Bunların işi adından anlaşıldığı gibi sağmal hayvanları sağmaktır.

Çoban : Bafranın dağlık yerlerinde vardır. Ova köylerde yaylım (mera) olmadığından hayvanlar başı boş yayılırlar.

Kökcü : Bafrada ziraat işçiliğinin en ağır yükünü omuzlayan kişilere burada kökcü denmektedir.

Köylünün ormandan Tarla yapmak için bu işçilerin yardımına koştuğu bu adamlara verilen ad dan ne iyi anlaşılıyor.

Kökcü adıle anılan bu kişiler Sivasın (Şarkışla) (Yenihan) (Hafik) kazalarından Erbaa, Niksar ve Reşadiyeden gelirler.

Bunlar, kendi köylerinde tarlalarını ekdikden sonra ekinleri yetişinceye kadar Bafraya gelerek ziraat işçiliği yaparlar. ve harman mevsiminde illerine dönerler. Ekinleri anbarlarına koyduktan sonra tekrar gelerek Kış mevsiminde de çalışırlar. Niksar ve Reşadiye taraflarından gelenlerin kışı da burada geçirdikleri olur.

Çiftçi ve Sürücü : Bunların çoğu öküzlerile gelirler. Havza, Kavak, Vezirköprü, Boyabat, Gerze kazalarından gelen bu işçiler Tütün tarlalarını sürer ve fideleri diker yerlerine dönerler. Bunların içinde öküzsüz gelende çoktur.

Yarıcı : Çoruh vilâyetinin her tarafından binlerce kişi Tütün dikme çağında Bafraya akın ederler. Bunlar sürülmüş tarlaya tütünü diker, kırar kurutur yarısını alır ve Tonga halinde satarak yurdlarına dönerler. Bafrada toprağı olmayan yahut az toprağı olan yerli halkdan da yarıcı olan çokdur.

TÜTÜN İŞÇİSİ : Kadın ve çocuklardan ibaret olan bu işçilik Bafra merkezinde fazladır. Bazı zengin köylerde de tütün işçisi çalıştıran çiftçiler vardır.

TAYCI : İşlenen Tütünleri Denk yapan bu işçilerde ayrıca göz önüne alınmağa değer bir sınıf emekcilerdir.

Bunlardan başka köylünün evini, samanlığını, salacını, yapan ziraat aletlerini onaran yine Çoruh vilâyeti halkından yüzlerce işçi Bafrada kendilerine kazanç temin etmektedirler.

Bütün bu adlarını saydığımız işçilerin sağlık Sosyal, ekonomi durumlarını, emek ve kazanç noktasından inceliyerek anlatmağa çalışacağız...

* *

Bafra Halkevinin Köy gezintilerinden bir Manzara

Kaydalapa Köyü

1 - Kaydalapa köyü Bafraya 7 kilometre uzaklıkta 130 haneli ve 685 nüfuslu bir köydür. Bu köyün batısında Aktekke doğusunda Cırıklar güzeyinde Dededağı köyleri vardır.

2 - Köyün teşekkül tarihi : Burada eskiden rumlar otururlardı. Bu gün buranın kuruluş tarihi bilinmiyor. Yalnız Rumeliden gelen mubadiller bu köye iskân edileli 13 yıl olmuştur. Daha evvel yani bundan 25 yıl önce gelmiş olanlar da vardır.

3 - Eylence şekilleri : Bu köyde eylenceler sayılı günlerde yapılır. Bu günlerde Bayramlara inhisar eder. Sair günlerde köylü işile meşgul olur.

4 - Köyde, Kadın ve Erkek hayatı hemen yekdiğerinden farksızdır. Mubadillerle meskûn olan bu köy halkı yerli köylülere nisbetle Çocuklarının yedirme ve geydirme işlerine kendilerinden daha iyi bakarlar.

5 - Bu köyde yakın zamanlara kadar (Cumuriyete kadar) batıl itikadlara fazla kıymet verilirdi. Bu kötü alışkanlıkların önü pozatif ve ikna edici telkinlerle bertaraf edildi.

6 - Köyde altı kişi zengin ellisi orta hallı diğerleri fakırdır.

7 - Köyün dörtde üçü Ziraat Bankasına borçludur.

8 - Köyün evlerinin dörtte ikisi barakadır. İkisi de rumlardan kalma ahşap evlerdir. İki katlı evlerin üst katında bir koridor ve iki oda, alt katlarda damdır. Barakalar ise umumiyet itibarile iki odalı ve ufak bir gezinti yerini havidir. Evlerin mefruşatı basit ev Dezgâhlariyle kıl ve yünden dokunmuştur. Köylünün kendi tabirlerine göre (ehram) ları vardır. Halı veya kilim yerine kullanırlar.

9 - Köyde bu yıl içinde beş evlenme ve bir boşanma hadisesi olmuştur.

10 - Köyün ahalisi Hükûmetle olan işlerini kendileri görürler.

11 - Kaydalapada, Kültür durumu iyi denecek derecededir. Köylünün Kültüre karşı çok derin saygıları vardır.

A - Köy Okulu 931 yılında açılmıştır. Ve üç sınıflıdır.

B - Her sene vasatî 15 talebe mezun olmaktadır.

C - Talebe sayısı 68 dir.

D - Öğretmen Kayseri Köy öğretmen okulu mezunudur.

12 - Köyde, okur, yazar adedi 200 den fazladır.

13 - Köylü Partiden gönderilen gazetelerle Halkevinin Altınyaprak dergisinden faydalandıkları gibi son posta gazetesinden ve Okul Kütüphanesindeki kitaplardan da ayrıca okuma ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

14 - Köyde Telefon yoktur. Fakat yapılmak üzere bulunuyor.

15 - Geçim Yolları : Yapmış oldukları Tütün ve ekin ziraatiyle geçinirler.

16 - Yiyecek, Giyecek ve İçecek : Yeyiş ve giyinişleri şehir tertibidir. Sularını Çeşme ve kuyudan temin ederler.

17 - Hayvan sayısı : 75 çift öküz, 60 inek, 300 Koyun ve keçi, 20 at, 40 merkep 6 manda vardır.

18 - Köylünün ziraat bilgisi oldukca iyidir. Mahsülün tarlanın kuvvetli veya zaif olduğuna göre ne nisbette sonuç vereceğini pek isabetli takdir ederler.

19 - Köyün yeri yüksek ve havadardır. Köylünün sıhhatı umumiyetle iyidir.

20 - Köyde iki kadın veremden ölmüştür. Başkaca hastalıktan ölen yoktur.

21 - Köyde çocuk doğumu ölümden çok fazladır.

22 - Köyde su kuyuları vardır.

23 - Ferdi ve umumî temizlik iyidir.

24 - Köyün inkişafı için köy kanununnn harfiyen tatbiki ve 5 sınıflı bir köy mektebinin ihdası, Köyü daha çok ilerletecektir.

25 - Köyün arazisi hemen her evi idare edecek şekildedir. Bire on beş yirmi nisbetinde verimli bir toprağa sahiptir.

26 - Köyde alkol ve kumar müptelâsı yoktur.

27 - Köyün ayrıca bir geliri yoktur.

28 - Köyde, görünür hiç bir hastalık yoktur.

29 - Köy gençleri Spora çok heveslidirler. Güreş yapmak, taş atmak, uzun atlamak, Top oynamak gibi sporları çok severler.

* *

Şimdi hastalara bakıyorlardı. Asıl bakılacak onlardı. Beraberce hastaları yerleştirdikleri odaya gittiler. Hadi rahat yatakta bir az kendine gelir gibi olmuştu. Nöbet durmuştu. Fakat hastalığın verdiği zaaf hala üstünde idi. Midesinin açlığını şiddetle hissediyordu. Fakat hiç bir şey yiyeceğini de zannetmiyordu. Tamamiyle dermandan kesilmişti. Hele şu küçük Fevzi. Bu yavru ümitsiz bir hale gelmişti. Bülent evvelâ yavrunun yanına koştu. Ellerini tuttu.. Pek zayıflamıştı. Aynı zamanda çok fazla harereti vardı. Fakat ne hastası.. Bunu anlayacak kimse yoktu. Sarî bir hastalık olduğunu bilmekte onlar için kabil değildi. Bu yavruya da güçlükle biraz süt içirebildiler.

Hadi de aynı ilâçtan diğerlerinden daha fazla ve iştiha ile bol bol içti. Derin bir oh.. dan sonra tekrar yatağına yattı. Şimdi her şey bitmişti. Hastalar ilk ilâçlarını almışlardı. Artık bundan sonra iyi olmaları onlarca muhakkaktı.

Vakit geçti. Hacı yatarken misafirlerinin hatırların tekrar sormayı unutmadı.

— Nasıl oldu kızım? Çocukları yerleştirdiniz mi?

— Ümrün uzun olsun amca. Çok rahat ettiler. Hastalarımız çabuk kalksalar da biz de sizi burada fazla rahatsız etmesek

Büyük hanım söze karıştı.

— O nasıl söz yavrum? Rahatsız olmak ne demek. Adnan askerden dönüp sizi buradan almadıkça hiç bir yere gidemezsiniz.

Hacı ilâve etti:

— Siz ikinci Zeynebimiz. Çocuklar torunlarımız..

Bülent bu kadar misafirperverliğe ve samimiyete hayran olmuştu. Derin derin içini çekince hacı:

— İnşallah düşman buralara kadar gelmeden bir felâkete uğrar da daha büyük bir dertten kurtulmuş oluruz. Merak etme evlâdım. Bu günler böyle kalmaz. Haydi geceniz hayırlı olsun. İstirahatınıza bakın. (Gün doğmadan neler doğar meşimei şepten.)

Hacının islâm alemini kaplayan bu mütevekkil felsefesine kendini dinliyenlerin hepsi bilhassa Bülent candan bir (Amin) demişti.

Zeynep misafirine yatacağı odayı gösterdi. Ve hayırlı uykular diliyerek salondan uzaklaştı.

Koçoğlunun evinde misafirlere çok iyi bakıyorlardı. Az zaman içinde çocuklar kendilerine geldiler. Hadi sıtmanın zalim nöbetlerinden tamamile kurtulmuştu. Yalnız küçük Fevzinin hastalığı oldukça devam etti. Bu yavrunun yakalandığı Tifo bir tesadüf eseri olarak hiç kimseye sirayet etmemişti.

Zaten çocuğun yanına Bülentten başka kimse girmiyordu. Bülent böyle istemişti. Fevziye yalnız kendisi aylarca bütün dikkatile baktı. Nihayet bu tehlikeli ölüm çemberinden yavrucağı sağ olarak geçirdi.

Genç kadın bu vaziyetten çok memnundu. Fakat ne yazıkki zavallı olmaktan hala kurtulamamıştı. Kendisi de bunu bildiği için her gün biraz daha sararup soluyordu. Ev halkı ve hele Zeynep bu zavallı kadının haline çok acıyordu. Zaman zaman yanına oturup ona teselli verici sözler söylüyordu. Merak etmemesi için adeta yalvarıyordu. Fakat tesir etmek yolunu bir türlü bulamıyordu. O yine yalnız kaldıkça hep ağlıyor, hep göz yaşı döküyordu.

Acaba hakkı varmıydı?.. Bir harika olarak aralarından ayrılmağa muvaffak oldukları şu felâket kervanı içinde kendi vaziyetlerinden daha elim vaziyete düşenler azmıydı? Her taraftan makûs giden taliin bu iltifatı ile buldukları şu sıcak aile kucağında her şeye sabrederek oturmak ve neticeyi beklemek icabetmezmiydi? Nitekim bütün bunların neticesi olarak işte çocuklar hastalıktan kurtulmuş, ölüme mahkûm iken bu gün hepsi sağalmışlardı. Hadi de Koçoğlunun yardımı ile kârlı bir ticaret hayatına atılmıştı.

Fakat hayır... Ne o ve ne de öteki.. Hakikaten bütün bunlar harika nevinden birer hadise gibi tecelli etmişti. Lâkin Kemahtan, daha doğrusu Adnandan ayrılalı iki sene olmuştu.

Şarktaki Rus akınları kendiliğinden durmuş cihanı dört sene ateş ve kan içinde bırakan ölüm, felâket saçan harp son günlerini yaşıyordu. Artık dünya asırlarca susadığı insan kanını kana kana içmiş, içmişti.. Harp bu suretle ister istemez nihayete ermişti. Her tarafta sulh yapılıyor. Fakat kan dökenler bu yetmemiş gibi üstelik ellerinde olanları da galip oniformasını taşıyanlara veriyorlardı. Kaç taraftan kayıp var. Onu kendileri de bilmiyorlardı.

İşte kayıp olan ve kaybedilen ailelerden birisi.. Halleri göz önünde.

Hakikaten Rus ordusu Kemaha kadar gelmeden mukadder akibete uğramış ve Türk topraklarını terkederek geri çekilmişti. Fakat girdikleri ve çekildikleri ve hatta Kemah gibi girmedikleri bir çok şehirlerin halkı açlıktan en büyük felâketle karşı karşıya bulunuyorlardı.

(Bitmedi)

—ESNAFLIĞIN TARİHÇESİ—

—1—

Elde bulunan ansiklopedik bilgilere ve eskiden yazılmış değerli eserlere göre esnaflığın başlangıcı, eski devirlerdeki gidişleri, bu güne kadar geçirdiği değişiklikleri hakkında bazı malumat elde etmek mümkin olabilmektedir. Ancak bunları bir yazıda anlatmak için (Altın Yaprak) ın hacmi müsait olmadığından bize gerekli taraflarını yine hulâsa olarak yazıyoruz.

(Esnaflık) tarihte insanların toplu olarak yaşamağa başlamalarile ve kasaba ve şehirlerin kurulmasile beraber doğmuştur. İnsanlar ilk zamanlarda hayvan etlerile geçindikleri için çobanlar, hayvan derilerini elbise yerine kullandıkları için bunları alıp satanlar, topraktan çanak ve çömlek yapanlar insanlık tarihinin ilk esnafıdırlar. Bundan sonra insanlar yaşama vasıtalarını buldukça ve çoğalttıkça esnaflığın çeşitleri de çoğaldı. Demir bulunduktan sonra ticaret ve sanat genişledi. Zaman geçtikçe esnaflık ta inceldi.

Sonradan Fabrikalar kuruldu ve denizler arasında büyük ticaretler başladı. O zaman (Fabrikacılar, büyük ticaret yapanlar, mühendisler, doktorlar) yani işi fenne ve makina ve para kuvvetine dayanan kimseler esnaflıktan ayrıldılar. Fakat fennin ilerlemesi sayesinde esnafın sayısı ve çeşidi çoğaldı. Bu gün bile fen bu kadar ilerilemişken yine bir çok ihtiyaçlarımızı bize (esnaf) hazırlamaktadır. Görülüyor ki : (esnaf) sız yaşamamız mümkin değildir. Onun için çiftçilerle beraber (esnaf) lar insanlığın en lüzumlu ve en sevgili insanlarıdır.

***

Bizde esnaflık Selçuk Türklerinin son devirlerinde teşkilâtlandırılmıştır. İlk teşkilâta (Ahiler) yani kardaşlar adı verilmiştir. Ahilerde başkalarını kendisinden üstün tutmak ve başkaları için yaşamak zevki yerleşmiş ve Türk yurdunun bir çok yerlerinde dal budak salmıştır.

Selçuklardan tevarüs edilen bu teşkilât Osmanlılar devrinde (esnaf loncaları) halinde getirildi. Loncalarda esnafın nakipleri, pirleri, şeyhleri, kâhyaları, ağaları, yiğit başıları, çavuşları, sandıkları olduğu gibi esnaf arasında intizam ve birliği muhafaza için ayrı ayrı usuller vardı. Lonca meclisinin verdiği kararlara hiç bir itiraz yapılamazdı. Osmanlılar devrinde bu teşkilât en ziyade İstanbulda büyümüştür.

(Bitmedi)

At Yetiştirmek

—1—

Fuat Gözaydın

At yetişdirmek için lazım olan şeraiti evveliye :

Yetiştirme yapılacak yerlerde toprağın kuvvei inbatiyesinin yüksekliği meraların hayvanlara neşvünüma devresinde lâzim olan çayırları temin edecek çayırlıkların bulunduğu sahalarda muvaffakiyetli bir atcılık mevzubahsolabilir .

Hayvanları ahırda beslemek mecburiyeti yalnız mahdut meydan ve avlularda hareket imkânı temin edilmesi , bilhassa Tayların neşvünümsı için çok muzırdır . Bu tarzda yetiştirmenin ayrıca çok bahalıya mal olmak gibi mahzuru da vardır. Böyle mıntıkalarda hayvanlara kış için lâzım ot da yetiştirilemez . Halbuki kesif gıda hiç bir zaman iyi evsaftaki otun yerini tutamaz .

Damızlık kısraklara iyi bakmak , iyi kullanmak , bunları bilhassa ağır işlerden, fena muameleden iyi korumak lâzımdır . Mühim olan ikinci şartta muntazaman yapılmış geniş ve fenni ahırların mevcüdiyetidir . Bilhassa damızlık kısraklar için muntazam ahır çok lüzumludur . Taylar için da aynı ihtiyaç vardır . Büyük Çiftliklerde hayvanlar için geniş meraların temini daha çok mümkündür . Muhtelif yaşlardaki taylar için ayr ahırlar , ayrı meralar ve hususı meralar temin etmek kabildir . Küçük çiftliklerde ekseriyetle bunları temin edemezler . Yetiştiricinin yetiştirme ilmini hiç olmazsa ana hatlarından kavramış bulunması şarttır . Eğer taylar beklenilen ve istenilen irsi kabiliyetlerden mahrum kalırsa . Yetiştirici bu hayvanları ne kadar beslerse beslesin yine iyi bir netice alamaz . Yetiştirici damızlıkta kullanacağı kısrakları da iyi seçmek mecbüriyetindedir . Keza yetiştiricinin hayvandan anlaması , kullanacağı aygırlarında iyi seçilmesi çok mühimdir .

Kullanacak ırkı intihap etmek meselesi de mühimdir . Toprak ne kadar ağır ve zıraat nekadar kesif ise yetiştirilecek at ırkları da okadar cüsseli olmalıdır : Hayvanlardan surat iseniyorsa ozaman daha küçük cüsseli bir ırk intihap edilir . Hayvana bakmak ve bakacak adamı seçmek de mühimdir . yetişdirilen at ırkı nekadar cüsseli ise okadar çok beslenmeğe muhtaçtır . yetiştirici bundan başka mıntıkası için kabul edilen

(sayfayı çeviriniz)

yetiştirme istikametini de göz önünde tutulmalıdır. mümkin mertebe muhtelif ırklar arasında tesallüpler yapmaktan içtınap etmelidir. Bilhassa soğuk kanlı büyük cüsseli ırklarla sıcak kanlı küçük cüsseli ırklar arasında tesallupler çok tehlikelidir. Daha ziyade (Saf yetiştirme) usulini takip etmelidir. İklim, tabiat ve iktisat şartları da ihmal edilmemelidir:

Arap atı soğuk memleketlerde cüsse itibariyle ağırlaşır ve irtifaı da yükselir. Soğuk kanlı ırklar için memleketlerde küçülür ve hafifler. Muhitin ve toprağın bu cebri ve hakim kuvvetleriyle mncadele etmek imkânsızdır. Çok kuvvetli farklarla idhal edilen bir ırk ana Vatanından her sene damızlık getirilse de bu ırkı yerli bir hale getirmek imkânı yoktur.

Damızlıkları seçmek de çok mühimdir. Damızlıkda kullanılacak kısrak ve aygırların irsî kuvvetlerine dikkat etmek lazımdır. Aynı zamanda beden teşekkülâtı ve verim kabiliyetlerini aynı tarzda intikal ettirmeleri matluptur. Bundan başka valideyn teşekkülât itibarile mümkin mertebe bir birine uygun olmalıdırlar.. Onun için damızlıkta kullanılacak hayvanların nesilnamelerini iyi tetkik etmek lazımdır. Meydana getirdikleri yavrularla irsi kuvvetlerini isbat etmiş olan damızlıklar en makbuludırlar. Bundan başka damızlıklar mensup oldukları ırkın mümeyiz vasıflarını kuvvetle göstermelidir. İrsi kusurlara ve su'i teşekküllere de dikkat etmek lazımdır. Bunların irsi olanlarla olmayanlarını ayırmak güçtür.

(Karekter) ve mizaç hataları ekseriyetle irsidir.

(Kornaj) hastalığı da çok defa irsen intikal eder. Soluğanlığın da irsi olduğu söylenmektedir. Bir çok defalarda (illet süküsnin) denilen hastalık ta irsidir. (eparven) (molet) gibi bilumum kemik ve mafsal su'i teşekkülleri beden teşekkülâtile birlikte bulunurlarsa bir hayvanın yetiştirme kiymetini tenkis ederler. Bu gibi su'i teşekküller bizzat intikal etmezler ekseriyetle intikal eden hastalığın kendisi değil bu hastalığa olan kabiliyettir. Bu gibi sui teşekküller henüz genç ve yorulmamış hayvanlarda görülürse daha ziyade dikkati celbetmelidir. Bütün noksanları yani (Konstitisyon) hatalarını düzeltmek için en iyi çare böyle hayvanları muntazam ve şiddetli idmanlarla kuvvetlendirmektir.

(devamı var)

Boğazlar Konferansının imzası münasebetile

Büyüklerimize Çekilen Tebrik Telgrafları :

ATATÜRK

Reisi Cumur

İstanbul

Bütün Bafra halkı yine bu gün büyük Atasının önünde diz çöktü sen bizim en büyük varlığımızsın diye haykırıyor. Sizi yine Anafartalarda bütün cihana karşı ayaklanmış görüyoruz bin yaşa.

İsmet İNÖNÜ

Başvekil

Ankara

Bafralılar İnönünde milletin makûs talihini çeviren, Lozanda Türkün yüce şerefini yeniden cihana gösteren yurdu en kısa bir zamanda bayındırlaşdıran baş vekiline minnet ve Şükran hislerile meşbu olarak selama durdu. Boğazlar Cumhuriyyet hükûmetinin emrü işaretine baktığı kadar millet hükûmetile beraberdir.

Hariciye Vekâletine

Ankara

Büyük Türk Ulusunun meşru hakkını celâdet ve muvaffakiyetle korumasını bilen yüce bakanlığınıza gönülden kopan minnet ve şükranlarımıza sevinç içinde saygı ile sunarken duyduğumuz kıvanca son yoktur.

Maraşal Fevzi ÇAKMAK

Genel Kurumay Başkanı

ANKARA

Montro konferasının imzalandığını duyan Bafra halkı kendi varlığını temsil eden Türk ordusunun huzurunda el bağlayarak ayağa kalkmıştır. Size inandığımız kadar güveniyoruz. sevincimizi sizin yüce varlığınıza borçluyuz.

C. H. P. Genel Sekreterliğine

ANKARA

Yurdun varlığında en sağlam ve yüce temel olan partimizim sarsılmaz siyasetini bir defa da montröda cihana karşı şahlanmış olarak gördük bu ebedi anıt önünde sonsuz sevinç ve minnetle eğiliyoruz.

C. H. P. Başkanı
İsmail Işın

Belediye Reisi
Z. Lokman

Halkevi Başkanı
İsmail Işın

İş Bankası Direktörü
S. Bulak

Kızılay Başkanı
Y. Kefeli

Çocuk esirgeme kurumu Başkanı
Z. Onat

Ticaret Odası Başkanı
A. Günday

Gençler Birliği başkanı
M. Barutçu

Bafra Halkspor başkanı
Hasan Dikmen

ŞAR HABERLERİ

Başbakan İsmet İNÖNÜ nün Tel yazımıza lütfen verdikleri karşılık:

C. H. P. Başkanlığına
BAFRA

Büyük millî muzafferiyeti ben de size muhabbetle tebrik ederim.

Başvekil İsmet İnönü

Diğer Tel yazılarımıza Anadolu Ajansı ile karşılık verilmiştir.

MONTRÖ ZAFERİ
ŞEHRİMİZDE NASIL KUTLULANDI?

Boğazlar konferansının 20 - 7 - 936 Pazartesi gece saat 22 de imzalanacağını müjdeliyen Tel yazısı alınır alınmaz bütün halka Hoparlörla haber verildi. O gün saat 16 da bu sevinçli haberi alan Bafralılar imzalanma saatini heyecanla beklemeğe başladılar. Bu arada Evimiz Hoparlörü mütemadıyen işliyerek konferans hakkında halka mütemadî malûmat vermiştir.

Belediyemiz o akşam Sinemayı parasız olarak halka açık bulundurmuş ve şehrin her tarafında Davullarla millî oyunlar tertip edilmiştir. Bafra sabaha kadar uyumamış büyük bir neş'e içinde kutlu haberin gelmesini beklemiştir. Nihayet ilk tel yazısı konferans salonuna girildiğini bildirmiş az sonra da konferansın imzalandığını müjdeliyen haber gelmiştir.

Son haber Cümhuriyet meydanında heyecanla bekliyen halka Hoparlörla söylenmiştir. Bu müjdeden sonra ufuk ağarırken Bafra gençliği duyduğu heyecanı etrafına suna suna bütün memleketi baştan başa dolaşmış ve günün onuruna yakışır bir tören yapmıştır.

Ertesi gün aynı heyecan daha coşkun olarak devam etmiş ve saat 17 de Cümhuriyet meydanındâ bir miting hazırlanmıştır. Bu mitingde Avukat Muhtar Girgin konferansını okumuş, Evimiz adına Dil tarih ve edebiyat komitası başkanı F. Yekta Çubukcuoğlu bir söylev vermiş onu takıben Kaymakam Kadır Sözen heyecanlı söylevi ile konuşmalar son bulmuştur.

Halk bir ağızdan ulusal şarkılarını terennüm ederek alanı terketmişlerdir. Büyüklerimize ayrı ayrı tebrik ve şükran telgrafları çekilmiş ve karşılıklar alınmıştır.

AYRILMALAR

Evimiz değerli arkadaşlarından bir kısmını kaybettiği için çok müteessirdir. Köycüler kolu başkanı Fehmi Atik Adanaya ve Spor komitası başkanı Cemal Durusoy Milâsa tayin edilmiştir.

Halkevinde değrli çalışmalarda bulunan arkadaşlarımıza uğurlar dileriz.

Dil, Tarih ve edebiyat kolu başkanı F. Yekta Çubukcu nun da diğer bir yere tahvil edileceğini duyduk.

Ülkümüze candan bağlı bu arkadaşın da aramızdan ayrılmaması için duyulan haberin teeyyüt etmemsini temenni ederiz.

I — Altın Yaprağa para ile yazı kabul edilmez.
II — Yurda faydalı, Devrimin yayılmasına yarayan yazılara sayfalarımız açıktır.
III — Bütün yazılar ve müracaatlar Bafra Halkevi kütüpane ve neşriyat komitesi Başkanlığına yazılır.

İŞEVİ: BAFRA HALKEVİ
Mes'ul ve yayın direktörü: Niyazi DOĞU
Basıldığı yer: Vatan Basımevi - BAFRA

Değeri
20 Kuruş

Yıllığı [225] Kuruştur.

ALTIN YAPRAK

BAFRA HALKEVİ DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Sayı : 16

31 - Ağustos - 1936